

شانزدهمین جایزه جلال فراخوان داد

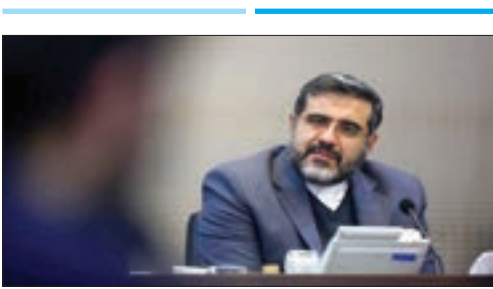
دبیرخانه جایزه ادبی «جلال آل احمد» فراخوان شانزدهمین دوره خود را منتشر شد.

بر پایه این فراخوان، از نویسندگان و پژوهشگران و پدیدآورندگان و ناشران دعوت شده تا آثار خود را در چهار گروه «داستان بلند و رمان»، «مجموعه داستان کوتاه»، «نقد ادبی» و «مستندنگاری» به دبیرخانه جایزه جلال ارسال کنند. کتاب‌های ارسالی باید برای نخستین بار در سال ۱۴۰۱ منتشر شده باشند و با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ایران در داخل کشور به چاپ رسیده باشند.

در یکی از چهار گروه بالا قرار گیرند. نویسندگان و پژوهشگران و پدیدآورندگان و ناشران می‌توانند پس از تکمیل نسخه فیزیکی کاربرگی که در نشانی **jalal.ketab.ir** در دسترس است، چهار نسخه از آثار خود را تا پانزدهم مهر ماه ۱۴۰۲ به دبیرخانه جایزه ادبی جلال آل احمد به نشانی تهران، خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه خواجه نصیر، پلاک ۲، ساختمان سرای اهل قلم، طبقه ۴، کدپستی ۱۳۱۵۷۷۳۴۱۱ ارسال کنند. علاقه‌مندان می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۰۲۱-۶۳۶۳۰۹۱۰۰ کتاب.ir داخلی (۸۱۱) تماس بگیرند یا به نشانی الکترونیکی **ketab.ir** مراجعه کنند.

وزیر ارشاد: اسم وزارتخانه تغییر می کند

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از تغییر نام این وزارتخانه خبر داد. به گزارش تسنیم، محمد مهدی اسماعیلی که هم‌زمان با فرارسیدن هفته دولت مهمان برنامه گفت‌وگوی خبری شبکه خبر بود، درباره تغییر نام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اظهار کرد: در برنامه هفتم توسعه این بحث وجود داشت و دوستان در مجلس استقبال کردند. برنامه ما این است که متناسب با نگاه بلند انقلابی و متناسب با نگاه‌های جدید در حوزه مدیریت فرهنگی، نام جدیدی را انتخاب کنیم. به نظر من اگر این تغییر نام در مجلس تصویب شود، تغییر مهمی برای تحقق رؤیایردازی‌ها و جهت‌گیری‌ها که لازمه حوزه فرهنگ و هنر است، انجام می‌شود.

شبکه «کتاب» از امروز در تلویوین

فعالیت رسمی شبکه «کتاب» در تلویوین، طی مراسمی با حضور معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاون فضای مجازی رسانه ملی آغاز می‌شود. به گزارش ایبنا، فعالیت‌های رسمی این تلویزیون اینترنتی از ساعت ۱۰ بامداد امروز چهارشنبه یک شهرپورماه ۱۴۰۲ در تلویوین کلید می‌خورد. تلویزیون اینترنتی کتاب، نخستین شبکه تخصصی حوزه کتاب و نشر در ایران است که سال ۱۴۰۱ با مجوز سازمان صداوسیما و با مالکیت محتوایی خانه‌کتاب و ادبیات ایران، ایجاد شده و تا زمانی که **ketab.tv** در تلویوین به صورت آزمایشی فعالیت کرده است.

زین قنبر

علیرضا حیدری امدرس ویراستاری

• ناوبراسته ✖
برخی از مابرای ا صدسال پیش هستیم وبه درد امروز نمی‌خوریم.
•سیستم‌موشک‌ها برای ۲۰سال پیش بود.
•این-۴۰۰میلیارد"برای"مردم است.
•این قیمت‌ها"برای"چندسال پیش است.
• وبراسته ✔
برخی از ما متعلق به صدسال پیش هستیم وبه درد امروز نمی‌خوریم.
•سیستم‌موشک‌ها متعلق به ۳۰سال پیش بود.
•این-۴۰۰میلیارد از آن (مال) مردم است.
•این قیمت‌ها مربوط به چندسال پیش است.
📌 نکته
حرف اضافه «برای» فراوان به جای «متعلق به» یا «مربوط به» و یا حتی «اهل...» به کار می‌رود. متأسفانه این کاربرد غلط روز به روز در حال گسترش است و حتی به فیلم‌وسریال‌ها و رسانه‌های رسمی هم کشیده شده است.
#زین_قدّی_پارسی

شماره

شماره ۶ شهریور ۱۳۹۲
۴شنبه
شماره ۶ شهریور ۱۳۹۲

فرهنگ و ادبیات

انتقاد صاحب نظران فرهنگی به زمزمه‌های تأسیس فرهنگستان زبان و ادبیات ترکی

همبستگی در برابر تفرقه و شتاب‌زدگی

زهرا دلپذیرا چند سالی است زمزمه‌هایی برای تأسیس فرهنگستان زبان و ادبیات ترکی از سوی برخی از مدیران و فعالان فرهنگی آذربایجان و مناطق ترکی‌زبان به گوش می‌رسد. یکی از حامیان پروپاقرص این ایده، علی اصغر شعردوست، نماینده پیشین تبریز در مجلس شورای اسلامی، است که از چند سال قبل برای محقق کردن آن تلاش می‌کند. او اوایل مرداد امسال در جلسه هیئت امنای بنیاد فرهنگ، هنر و ادب آذربایجان که با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد بار دیگر این پیشنهاد را مطرح و بر ضرورت تأسیس فرهنگستان زبان ترکی با محوریت ایران اسلامی تأکید کرد. قبلاً نیز برخی نمایندگان پیشین آذربایجان در مجلس شورای اسلامی چنین چیزی را به عنوان مطالبه ملی از دولت درخواست کرده بودند؛ به نظر می‌رسد با اینکه هنوز این پیشنهاد عملی نشده، کشمکش‌هایی بر سر مکان آن در گرفته است، چنان که منصور حقیقت‌پور، نماینده اردبیل در نهمین دوره مجلس شورای اسلامی که ابتدا از مخالفان سرسخت تشکیل فرهنگستان زبان ترکی بود، پس از تغییر موضع و پیوستن به جرگه موافقان، بر ضرورت تأسیس چنین نهادهی با محوریت استان اردبیل با فشاری می‌کند. اما هدف از راه‌اندازی فرهنگستان ملی در هر کشور چیست؟ آیا فرهنگستان زبان و ادب فارسی تنها از آن فارسی‌زبانان ایران است و دیگر زبان‌های غیررسمی در ایران باید برای خود فرهنگستان ویژه داشته باشند؟ پیشنهاددهندگان تأسیس فرهنگستان زبان ترکی چه هدفی دارند و با وجود نهادهایی چون «بنیاد فرهنگ، هنر و ادب آذربایجان» و «بنیاد پژوهشی شهریار»، پایه‌گذاری فرهنگستان زبان ترکی چه لزومی دارد و آیا تهدیدی برای وحدت و یکپارچگی ملی ایرانیان خواهد بود؟ برای پاسخ به این پرسش‌ها با صاحب‌نظران حوزه زبان و ادبیات و فرهنگ ایران گفت‌وگو کرده‌ایم. با ما همراه باشید.

- فارسی‌زبان فرهنگی ملت ایران

دکتر محمود جعفری دهقی، استاد زبان‌های باستانی و ایران‌شناسی دانشگاه تهران، با تأکید بر اینکه زبان فارسی، زبان فرهنگی ملت ایران است، می‌افزاید: سرزمین ایران همچون باغی زیباست و اقوام مختلف ایران زمین، گل‌های رنگارنگ این باغ هستند و همگی زبان فارسی را پذیرفته‌اند، زیرا پیکره این زبان بسیار پهناور است و گنجینه عظیمی از ادبیات و عرفان و جهان‌بینی و اندیشه‌هایی بسیار گسترده را پشت سر خود دارد، بنابراین اگر در زبان ملی خود تردید کنیم و آن را در سایه قرار دهیم و مسائل فرعی مثل تأسیس فرهنگستان زبان ترکی را پیش بکشیم، جز اینکه گنجینه عظیم فرهنگی خود را به خطر بیندازیم و آن را مورد فراموشی و غفلت قرار دهیم نتیجه‌ای نخواهد داشت. یعنی این زمزمه‌ها نه تنها هیچ سودی برای فرهنگ ایران عزیز ندارد، به هم‌وطنان عزیز آذری نیز سودی نمی‌رساند و فقط جدایی و تفرقه ایجاد می‌کند.

سرویراستار بخش ایران باستان مجموعه کتاب‌های «تاریخ جامع ایران» می‌گوید: احتمالاً هم غفلت و بی‌خبری و هم اغراض سیاسی پشت این قضایاست، به هر حال آن اندیشه قدیمی و کهنه برخی از همسایگان ما که می‌خواهند زبان و فرهنگ خود را به سرزمین‌های دیگر گسترش بدهند وجود دارد، اما در عمل چنین چیزی امکان ندارد. زیرا جهان ایرانی، جهانی است که از دیرباز شکل گرفته و چیزی نیست که امروز کسی بتواند آن را تغییر بدهد. من در درجه اول گناه را از خودمان می‌دانم، به تعبیر شاعر از ماست که بر ماست، زیرا بی‌توجهی مدیران و برنامه‌ریزان فرهنگی به زبان و ادب فارسی، زمینه را برای لطمه زدن به پیکره این زبان فراهم می‌کند.

این استاد دانشگاه تصریح می‌کند: زبان فارسی زبان جهان دوم اسلام است، ولی بی‌توجهی مدیران فرهنگی ما به زبان و ادبیات فارسی، برای نمونه در کتاب‌های درسی، سبب می‌شود کسانی که غرضی هم‌دارند احیاناً بتوانند از این فرصت‌ها استفاده کنند و لطمه‌ای را که مدنظرشان است به این زبان و تمامیت ارضی ما وارد کنند.

جعفری دهقی با بیان اینکه کسانی که دل در گرو فرهنگ این سرزمین دارند و دلسوز ایران هستند باید حتماً به چنین قضایایی واکنش نشان دهند. خاطرنشان می‌کند: الا! باید وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی، مدیران رسمی جامعه‌در

این زمینه‌ها، عکس‌العمل شدید نشان دهند و مخالفت خود را با تأسیس فرهنگستان زبان ترکی خیلی صریح و روشن اعلام کنند.

- وظیفه فرهنگستان حمایت از زبان ملی است

دکتر حسن انوری، استاد آذری تبار و برجسته زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ‌نویس نامدار کشورمان، زبان فارسی را متعلق به همه ایرانیان و پیونددهنده اقوام گوناگون این سرزمین می‌داند و می‌گوید: ایران کشوری چند هزارساله با قومیت‌های گوناگون است. در دنیا نظیر ملت ایران یا وجود ندارد! اینکه من نمی‌شناسم. بسیاری از تمدن‌های قدیم که با ایران به وجود آمده‌اند از میان رفته‌اند، ولی این کشور با وجود فراز و نشیب‌های بسیار همچنان زنده و پایدار است؛ زیرا ویژگی‌های هویتی خاصی دارد که انسجام‌دهنده و وحدت‌بخش مردم آن است و یکی از مهم‌ترین آن‌ها زبان فارسی است. ملت ایران با داشتن زبان فارسی

توانسته شاهکارهای بزرگ جهانی به وجود آورد که دنیا در برابرش سر تعظیم فرود می‌آورد. کدام ملت را می‌شناسید که کتابی مثل شاهنامه، مثنوی معنوی، دیوان حافظ، بوستان و گلستان سعدی داشته باشد.

او تأکید می‌کند: در ایران اقوام زیادی سکونت دارند، ولی هریک جزئی از جان و تن ایران هستند. این اقوام گرچه به زبان‌های گوناگون سخن می‌گویند و هریک زبان مادری خود را دارند، از قرن‌ها قبل تاکنون برای ارتباط با هم از زبان فارسی استفاده می‌کنند.

عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی، فلسفه تشکیل فرهنگستان را در تمام کشورهای دنیا حمایت از زبان ملی این کشورها می‌داند و خاطرنشان می‌کند: کسانی که پیشنهاد تأسیس فرهنگستان زبان و ادبیات ترکی را مطرح می‌کنند، ظاهراً معنا و مفهوم واژه فرهنگستان را نمی‌دانند. باید مطالعه کنند تا بفهمند فرهنگستان در دنیا و در کتاب‌های لغت چه معنایی دارد. ملاحظه‌تشکیل فرهنگستان در کشور فرانسه این است که زبان فرانسوی را تقویت کند، با اینکه زبان‌های محلی هم در این کشور هست. در بلژیک سه زبان رایج است، ولی هیچ کدام از آن‌ها فرهنگستان ندارند.

انوری تصریح می‌کند: همان‌طور که ابتدا عرض کردم ایران کشوری است دارای قومیت‌های مختلف و هر

قومیتی زبان خاص خود را دارد. اما آیا هر گروهی باید برای خودش فرهنگستان درست کند؟ اگر این‌طور باشد مثلاً کردها هم در کردستان باید فرهنگستان زبان کردی تشکیل بدهند؟ مسلم است که این امر اشتباه است، بنابراین تأسیس فرهنگستان زبان و ادبیات ترکی از نظر من کاملاً بی‌معنا و منفی است.

- پیشنهادی شتاب‌زده و نادرست

دکتر محمد جعفر یاحقی، استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی، زبان فارسی را یک پتر فرهنگی وصف می‌کند که همه اقوام ایرانی را زیر پوشش خود دارد. در حالی که هر قومیتی می‌تواند هویت مستقل خود را در زیر این چتر داشته باشد. او می‌گوید: زبان فارسی وسیله تفاهم ملی است. درواقع ما به عنوان ملت ایران باید بتوانیم با هم تفاهم داشته‌باشیم. دلیل اینکه یک زبان رسمی در قانون

اساسی پیش‌بینی شده این است که مکاتبات و ارتباطات رسمی و مفاهمه ملی از طریق زبان فارسی انجام می‌شود، زبانی که ادبیاتی درخشان و پرباسبقه دارد. در عین حال اقوام هم در داخل خودشان می‌توانند با زبان خود مکالمه کنند، ولی اگر هر کس بخواهد به زبان خودش صحبت کند به گونه‌ای که زبان رسمی نداشته‌باشیم تجزیه و تفرقه رخ می‌دهد.

یاحقی تأسیس فرهنگستان زبان و ادبیات ترکی را تصمیمی شتابزده و کاملاً نادرست می‌داند و خاطرنشان می‌کند: مسئله فرهنگستان

یک امر ملی و مرتبط با کل نظام و کلیت یک فرهنگ و کشور است و معمول این است که یک فرهنگستان رسمی در هر کشور وجود داشته باشد. وظیفه فرهنگستان برنامه‌ریزی برای زبان رسمی کشور است. مسلم است که زبان‌های محلی اهمیت خاص خودشان را دارند و باید به آن‌ها احترام گذاشت. در قانون اساسی جمهوری اسلامی هم تحقیق و مطالعه درباره زبان‌های محلی و هم تکلم و تدریس آن‌ها مجاز دانسته شده و مانعی ندارد. حتی بر اساس مجوز وزارت علوم، اقلیت‌های زبانی می‌توانند چند واحدی زبان خودشان را تدریس کنند. اما این بدین معنا نیست که تشکیلات کلی مملکت را که از نظام واحد و زبان رسمی سخن می‌گوید زیر سؤال ببریم و در کنار آن جزئیات دیگری مثل تأسیس فرهنگستان زبان ترکی را مطرح کنیم.

این قضیه یک امر محلی است و هر منطقه‌ای می‌تواند در قالب یک نهاد، پژوهشکده، مؤسسه پژوهشی و... درباره زبان محلی خودش تحقیق کند و اشکالی هم ندارد، چنان‌که اکنون هم در آذربایجان، بنیاد پژوهشی شهریار بخشی از فعالیت‌هایش متوجه ادبیات ترکی آذربایجان است. اما اینکه نام این نهاد را فرهنگستان بگذاریم کاملاً اشتباه است.

این پژوهشگر ادبیات همچنین تأسیس فرهنگستان زبان ترکی را بی‌احترامی و تجاوز به فرهنگ کشورهای همسایه می‌داند و تصریح می‌کند: باید دید وقتی صحبت از فرهنگستان زبان ترکی می‌شود منظور کدام ترکی است چون لهجه‌ها و گویش‌های متعددی در زبان ترکی هست که خیلی‌هایش به مملکت ما ربطی ندارد. ترکیه و کشورهای آسیای میانه مثل قزاقستان، ترکمنستان، قرقیزستان هر کدام زبانی دارند که از شاه‌زبان ترکی است، بنابراین داشتن فرهنگستان زبان ترکی حق کشور ترکیه و دیگر کشورهایی است که زبان رسمی آن‌ها ترکی است و در ایران محملی برای این کار وجود ندارد و اگر باشد مدعی آن کشورهای بیگانه هستند. چون در واقع شاخه‌ای از فرهنگستان زبان ترکی در آن کشورها خواهد بود و در این صورت تجاوز رسمی به تمامیت ارضی آن هاست.

او اضافه می‌کند: تأسیس فرهنگستان زبان ترکی حتی بین ترک‌زبان‌ها در داخل کشور خودمان نیز کشمکش ایجاد می‌کند، زیرا لهجه‌ها و گویش‌های زبان ترکی در ایران هم متفاوت است و این کار به مصلحت کشور نیست. به نظر بهترین محفل برای این کار همان بنیاد پژوهشی شهریار است که می‌تواند در آن تمام

مطالعات فرهنگ ترکی را متمرکز کنند، چنان‌که چند سالی است فعالیت دارند و هیچ مشکلی هم از نظر قانونی ندارد!

عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی در پایان یادآور می‌شود: اگر منظور آقای شعردوست از عبارت «فرهنگستان زبان ترکی با محوریت ایران اسلامی» این است که محورش در ایران باشد، همان‌طور که عرض کردم این اقدام تجاوز به کشورهای دیگر است و از نظر سیاسی درست نیست که برای کشوری دیگر تعیین تکلیف کنیم. من تصور می‌کنم اینکه گفتند با محوریت ایران اسلامی، یعنی ما در چارچوب جمهوری اسلامی و موقعیت تاریخی ایران فعالیت می‌کنیم که در این صورت هم دو فرهنگستان در یک کشور نمی‌تواند وجود داشته باشد و چنین چیزی جز خدشه به یکپارچگی و وحدت ملی ایرانیان نتیجه دیگری نخواهد داشت.

محمد جعفر یاحقی:
تأسیس فرهنگستان زبان ترکی حتی بین ترک‌زبان‌ها در داخل کشور خودمان نیز تفرقه و کشمکش ایجاد می‌کند، زیرا لهجه‌ها و گویش‌های زبان ترکی در ایران هم متفاوت است و این کار به مصلحت کشور نیست

محمود جعفری دهقی:
زبان فارسی زبان دوم جهان اسلام است، ولی بی‌توجهی مدیران فرهنگی ما به زبان و ادبیات فارسی سبب می‌شود کسانی که غرضی هم دارند احیاناً بتوانند لطمه‌ای را که مدنظرشان است به این زبان و تمامیت ارضی ما وارد کنند

حسن انوری:
فلسفه تشکیل فرهنگستان در تمام کشورهای دنیا حمایت از زبان ملی این کشورها است. کسانی که پیشنهاد تأسیس فرهنگستان زبان و ادبیات ترکی را مطرح می‌کنند، ظاهراً معنا و مفهوم واژه فرهنگستان را نمی‌دانند

پاسخ سازمان سامان دهی مشاغل شهری به گزارش «مشقت‌های کار در یک راسته فرهنگی»!

نموده‌اند، این حسن تقارن گزارش از گلابه‌ی غرفه‌داران بر نظارت مصوب شورای اسلامی شهر بر بازارها و برخورد با فروش کتاب بدون شابک را به فال نیک گرفته و امیدواریم فتح‌البابی باشد برای خبرنگاران محترم که بیشتر حضور یابند و با دغدغه‌های ناظرین شهرداری که ملزم به رعایت قوانین نظام مقدس جمهوری اسلامی هستند آشنا شوند و در تمکین افراد جامعه از قوانین نقش و رسالت مطبوعاتی خود را انجام دهند.

ضمن تقدیر و تشکر از همه همکاران عزیز در نشریه شهرادر انعکاس گلابه‌ی چند نفر از متصدیان غرفه‌های کتاب تأکید می‌گردد این سازمان برابر ضوابط مکلف به نظارت بر بازارهای خود که به نام شهرداری مشهد در همه‌جا می‌شناسند بوده و قطعاً با جدیت در تمامی زمینه‌ها این نظارت را بیشتر خواهد کرد و امیدواریم در این نظارت کام‌فی السابق ما را یاری نمایند.
سیاسگزاریم.
»

دستگاهی مقدور نیست همانند اداره بهداشت که سبب سلامت یا کد بهداشت را نمایه تأیید قرارداده که هر کالای بی‌دون سبب سلامت غیر بهداشتی قلمداد می‌گردد.

در این برهه از زمان که هجوم تبلیغاتی و فرهنگی علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی برای معاندان خارجی و دلباختگان داخلی تمام عیار شده است تمامی ناظرین سازمان در بازارهای مختلف اعم از کتاب و فروش محصولات و مواد غذایی با اشل کدها و دستورالعمل‌های وزارتخانه‌های متبوع مربوطه رصد می‌گردند. تا آن‌شاء... نفوذ و رخنه در افکار عمومی و تبلیغ علیه نظام را از رؤیا به سرایی تبدیل نماییم. در هفته‌های منتهی به مصاحبه با چهار غرفه‌دار که علی‌رغم قبول عدم فروش کتاب بدون شابک که تعهد و امضاداده‌اند خلف وعده‌کرده و با کمال تعجب از اینکه سود زیادی هم این‌گونه کتاب‌ها در مقابل کتاب‌های چاپ جدید با ۷۰٪ تخفیف ندارد مبادرت به فروش

در بازار معروض می‌دارد:
قدمت بازار کتاب مدرس حدود بیست سال بوده و بسیاری از غرفه‌داران هم به همین اندازه با همکاران سازمان سامان دهی رفاقت و قرابت داشته و زحمات زیادی در برهه های حساس برای نظام مقدس جمهوری اسلامی کشیده‌اند که جای تشکر و قدردانی دارد و خوب و بد بازار را با همکاری ترسیم یا رفع خواهند نمود. لازم به ذکر است نماینده و ناظر بازار قریب بیست سال احدی از پرسنل سازمان بوده که برادر شهید است و پایبند خالصانه به ضوابط و قوانین جاری و ساری بوده و اهل تعاون و تعامل با تمامی غرفه‌داران بوده و هست.

درخصوص عدم فروش کتاب بدون شابک به استحضار می‌رساند برابر تعهد کننی تک‌تک غرفه‌داران محترم فروش کتاب‌های بدون شابک ممنوع اعلام شده که این بر اساس ارشادات و مکاتبات اداره محترم کل ارشاد اسلامی بوده و قطعاً نظارت بر محتوا برای هیچ

در تاریخ شنبه ۲۱ مرداد ۱۴۰۲ گزارشی در شهرآرا با عنوان «مشقت‌های کار در یک راسته فرهنگی»!، منتشر شد که به توصیف جمعه بازار کتاب مشهد و

حال وهوا و وضعیت آن می‌پرداخت. در گزارش یادشده، همچنین انتقاد و گله برخی فروشندگان جمعه بازار کتاب درباره رفتار ناظران بازتاب داده شده بود. در این باره، سازمان سامان دهی مشاغل شهری و فراورده‌های کشاورزی شهرداری مشهد پاسخی به آن گزارش برای شهرآرا فرستاده است که در ادامه شرح آن می‌آید:

«با سلام و احترام. روزنامه محترم و وزین شهرآرا، نظر به چاپ گزارشی از سوی یکی از خبرنگاران محترم و فرهیخته آن روزنامه درباره گلابه تعدادی از غرفه‌داران در جمعه‌بازار کتاب مطالبی جزئی برای استحضار و آگاهی در پاسخ گلابه متصدیان معزز فروش کتاب